

Z Zakładu Zoologii Szczegółowej Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego U. M. C. S.
Kierownik: prof. dr Konstanty Strawiński

Jarosław URBAŃSKI

Aeschna subarctica Walker (Odonata, Aeschnidae)
w powiecie Kartuskim

Aeschna subarctica Walker (Odonata, Aeschnidae)
dans le district Kartuzy

W roku 1936 otrzymałem od mego przyjaciela dra Zygmunta Czubińskiego kilkanaście ważek, złowionych przez niego dnia 8 sierpnia tegoż roku nad jeziorem Karlikowskim niedaleko stacji kolejowej Dzierżąno w powiecie Kartuskim. Wśród ważek tych znalazłem również 1♂ *Aeschna subarctica* Walker. Niestety, podobnie jak i inne okazy, był on silnie uszkodzony, tak, że nie mogłem na nim wykonać pomiarów. Razem z nim zostały schwytane następujące gatunki ważek:

- Lestes sponsa* Hensem — 1 ♂
- Ischnura elegans* v. d. Lind. — 1 ♀
- Enallagma cyathigerum* — 4 ♂♂, 2 ♀♀
- Aeschna cyanea* Müll. — 2 ♂♂
- Orthetrum cancellatum* Newm. — 3 ♂♂, 1 ♀
- Sympetrum vulgatum* L. — 1 ♂, 3 ♀♀
- „ *danae* Sulz. — 2 ♂♂
- „ *flabeolum* L. — 2 ♀♀

W Polsce *Aeschna subarctica* Walker była dotąd znana tylko z Tatr (1, 2), Jastrzębiej Góry nad Bałtykiem (7), zachodniej Wielkopolski (3, 4) i Pojezierza Mazurskiego (6). O tym ciekawym i dotąd mało znanym gatunku posiadamy więc bardzo niewiele wiadomości, tak że należy na niego zwracać uwagę, gdyż nie ulega wątpliwości, że z czasem zostanie on wykryty na dalszych stanowiskach. Rozporządzając obfit-

szym materiałem, będzie można w przyszłości orzec, do jakiej rasy geograficznej należą występujące u nas okazy, gdyż jak przypuszcza odkrywca tej ważki kanadyjski odonatolog E. M. Walker, inna rasa zamieszkuje Europę północną a inna środkową.

Jeziro Karlikowskie, nad którym zostały złowione omawiane tu ważki, jest typowym jeziorem oligotroficznym. W wielkiej obfitości rosną w nim trzy rzadkie, zabytkowe rośliny, znane u nas tylko z niewielu jezior Pomorza, Mazur i Wileńszczyzny, a mianowicie: poryblin jeziorny (*Isoëtes lacustris*), brzeżyca jednokwiatowa (*Litorella uniflora*) i stroiczka wodna (*Lobellia dortmanna*). Podobny charakter ma też leżące w pobliżu jezioro Żytno. Między tymi jeziorami znajduje się torfowisko, na którym występują m. i.: widłak splewny (*Lycopodium inundatum*), bagnica torfowa (*Scheuchzeria palustris*), przygiełka biała (*Rhynchospora alba*) i bagno (*Ledum palustre*). W torfiankach na tym torfowisku żyją zapewne larwy *Aeschna subarctica* Walker, bo ważka ta, podobnie jak i spokrewniona z nią *Aeschna juncea* L., odbywa rozwój larwalny zwykle w wodach torfowiskowych (zwłaszcza na torfowiskach wysokich).

L I T E R A T U R A

1. Fudakowski J. — O nowym dla fauny polskiej gatunku ważki, *Aeschna subarctica* Walker. — Spraw. Kom. Fizjogr. Pol. Ak. Um., Kraków, 63, 1929.
2. Fudakowski J. — Fauna ważek Tatr polskich. — Ibidem, 64, 1930.
3. Münchberg P. — Zur Biologie der Odonatengenera *Brachytron* Evans und *Aeschna* Fbr. — Ztschrft. f. Morph. u. Ökolog. d. Tiere, Berlin, 20, 1930.
4. Münchberg P. — Beiträge zur Kenntnis der Odonatenfauna der Grenzmark Posen — Westpreussen. — Abh. u. Ber. d. Natwiss. Abt. d. Grenzmark. Ges. z. Erf. u. Pfl. d. Heimat, Schneidemühl, 6, 1931.
5. Schmidt E. — Libellen, *Odonata*. — Brohmer, Ehrmann, Ulmer — Die Tierwelt Mitteleuropas, Leipzig, 4, 1929.
6. Schmidt E. — Die mitteleuropäischen *Aeschna*-Larven nach ihren letzten Häute. — Dtsche. Entomolog. Ztschrft., Berlin, z. I/II, 1936.
7. Urbański J. — Nowe stanowisko *Aeschna subarctica* Walker w Polsce. — Fragm. Faun. Mus. Zoolog. Pol., Warszawa, 3, nr 1, 1937.
8. Walker E. M. — The Nymphs of *Aeschna juncea* L. and *A. subarctica* Wlk. — Canad. Entomologist, Toronto, 66, 1934.

R E S U M É

Un specimen de cette intéressante espèce fut trouvé le 8 aout 1936 au bord du lac Karlikowskie, non loin de la gare Dzierżążno dans le district Kartuzy en Poméranie. Le lac Karlikowskie, de même que les autres lacs voisins, est un lac oligotrophique typique, où abondent les plantes suivantes: *Isoetes lacustris*, *Litorella uniflora* et *Lobellia dortmanna*. Les larves *Aeschna subarctica* Walker ne se développent probablement pas dans ces lacs, mais sur les terrains tourbeux voisins.

Les données, concernant l'apparition de ce specimen en Pologne sont peu complètes. Jusqu'à présent on le trouva seulement en Wielkopolska occidentale, sur la côte, en vojevodie Olsztyn et en Tatra, généralement en petit nombre de specimens. Il serait nécessaire de faire des recherches non seulement sur la répartition de cet insecte et sur sa biologie, mais aussi sur la race géographique des specimens paraissant chez nous.
